

Groenere keuzes: niet voor iedereen

Fragment van NPO Radio 1 – Pointer
27 november 2022

Voor veel mensen met een beperking is het moeilijk om duurzaam te leven, terwijl ze dat wel graag willen. Pointer met Niels Heithuis.

Niels: Goedenavond, de onderzoeksjournalistiek van KRO-NCRV. Je afval scheiden, biologisch eten, de fiets pakken, naar het werk. Voor de twee miljoen Nederlanders met een beperking zijn dit soort duurzame keuzes vaak moeilijk. Klimaatbewuste keuzes zijn namelijk vaak ook duur of ontoegankelijk voor deze groep. En dat is een gemiste kans, want uit onderzoek van Spot on Stories en Pointer blijkt dat de overgrote meerderheid van de Nederlanders met een beperking graag duurzamer zou leven, maar het gevoel heeft dat hen dit onmogelijk wordt gemaakt.

Nick Bootsman: Kijk, daar is het station, dat witte gebouw. Hierna oversteken. Daar komen we zo op het eerst probleem. Want ik kan daar zo meteen nergens de stoep op om bij het busstation te komen. Dan moeten eerst alle auto's weg zijn. Zie je, want ik moet daar erop. Kijk, nu kan ik al niet meer.

Sander Bartling: Die auto ging al rijden, terwijl u die oprit van de stoep nodig had.

Nick Bootsman: Dus als je met je rolstoel naar het busstation wil, zou je helemaal om moeten rijden, helemaal naar het eind en dan aan 't eind erop.

Sander Bartling: Nick Bootsman heeft een bindweefselaandoening. Daardoor is hij in een rolstoel beland.

Nick Bootsman: Bindweefsel zit overal in je lijf. En bindweefsel is in principe een beetje de lijm van je lichaam, wat je lichaam bij elkaar houdt. Maar bij mij is dat bindweefsel niet goed van structuur waardoor mijn lichaam niet goed bij elkaar gehouden wordt. Dus mijn gewrichten gaan snel uit de kom. Mijn nek- en rugwervels zijn instabiel. En ook in je interne organen. M'n hart heb ik last van. Ik heb heel erg maagproblemen. Dus ja, het heeft invloed op alles in je leven, zeg maar.

Sander Bartling: Bootsman probeert, ondanks zijn beperking, mee te doen met het normale leven. Maar dat lukt niet, zegt hij.

Nick Bootsman: Nee, totaal niet.

Sander Bartling: Want Nederland is pijnlijk ontoegankelijk voor mensen met een beperking.

Nick Bootsman: Er zijn dagen dat ik m'n huis niet uit kan, omdat de stoep geblokkeerd is.

Sander Bartling: Door auto's?

Nick Bootsman: Auto's, klike's, fietsen en scooters, van alles. Je hebt assistentie nodig om de trein in en uit te komen. De bus mag je negen van de tien keer niet in. Liften zijn meer kapot als dat ze werken. Hier in de stad zijn heleboel winkels gewoon niet te... Dus nee, de samenleving is niet toegankelijk.

Sander Bartling: Nee, we houden er een fiks tempo in. Ik kan u echt nauwelijks bijhouden. Ik moet een stukje gaan sprinten nu.

Nick Bootsman: Nou ja, dan rij ik gewoon wat zachter. Ik heb het niet door. Ja, als ik zelf naar station ga, ben ik natuurlijk wat sneller, want dan sjees ik maar veertien per uur vooruit.

Sander Bartling: Dat snap ik, ja.

Nick Bootsman: In deze buurt is vooral het probleem dat er geen op en afritjes zijn op die plekken waar ze moeten zijn. We moeten zo hier rechtdoor en dan staan we al bij 't spoor.

Sander Bartling: Bovenop die ontoegankelijkheid komt een ander probleem. Bootsman maakt zich ernstige zorgen over de klimaatverandering.

Nick Bootsman: Als je bijvoorbeeld in de auto zit, dat je denkt: Is dit nou wel is dat nou wel nodig? Of als je bijvoorbeeld achter de computer zit dat je denkt van: Ja, moet ik nu wel echt achter de computer zitten? Want dat verbruikt stroom. Ja, dat zijn wel dingen waar je mee bezig bent.

Sander Bartling: Maar toch niet al bij tv-kijken of zo, of wel?

Nick Bootsman: Zeker, ik kijk bijna nooit tv.

Sander Bartling: Vanwege dat? En kunt u zelf dan niet verlof geven in de zin van: Ja, maar ik heb nou eenmaal die beperking. En andere mensen die kunnen lekker naar buiten lopen, bijvoorbeeld?

Nick Bootsman: Nee. Dan zie ik dat stroomverbruik en dan denk ik: O nee, o god, nee. Ook het financiële gedeelte. Want als je contract afloopt doen ze je jaarbedrag van... 'We kijken naar je eerdere verbruik'. Dus ik kan nu wel heel veel gaan verbruiken, maar dan krijg ik volgend jaar een maandbedrag van boven de € 200, dat kan ik niet betalen. Dus ja, dat zijn wel dingen waar je stress van krijgt.

Sander Bartling: Hoe groot zijn die zorgen? Ligt u daar wakker van?

Nick Bootsman: Ja, kan er best wakker van liggen ja. Als je dan die beelden ziet van die overstromingen in Pakistan en dat soort dingen, ja, dan kan je wel denken van: Nou, poeh. Of van de zomer, toen het heel de zomer hier zo warm was, dat ik dacht van: Ja hallo, maar dit is toch niet normaal?

Sander Bartling: Bootsman wil het liefst zo klimaatneutraal mogelijk leven. Maar voor iemand in een rolstoel is duurzaam leven lastig. En dat is een understatement.

Nick Bootsman: Nou, we zijn er.

Sander Bartling: Ik zie de poortjes voor me van station Dordrecht. En dan moet u met de lift. En die lift, die doet het niet.

Nick Bootsman: Soms doet ie 't niet. Vaak doet ie 't niet.

Sander Bartling: Nou, vandaag doet-ie het.

Nick Bootsman: Ja, dat mag ook in de krant.

Sander Bartling: Is het Russische roulette wat dat betreft?

Nick Bootsman: Ja ja, hier op Dord zijn de liften vaker stuk dan dat ze werken.

Sander Bartling: En het zijn niet alleen de liften, het is ook het personeel. Bootsman wordt soms vergeten door het personeel of het personeel is slecht getraind.

Nick Bootsman: Ja, daar kan je ook niks aan doen. Dat is hoe het systeem werkt.

Sander Bartling: En zo dwingt de ontoegankelijkheid van de trein Bootsman tot een keuze die hij liever niet zou maken: een gehandicapten busje, op diesel.

Nick Bootsman: Dan kan je jezelf wel schuldig voelen van: Ik wilde duurzaam reizen, maar inmiddels zit ik in een uitstotend taxibusje. Ja, dat is wel een beetje jammer. Dat is wat je dan vooral voelt, de onmacht. Zo van: Ik wil dit niet, maar ik kan er niks aan doen.

Sander Bartling: Dit is uw dieselbus.

Xan Koster: Ja klopt, dit is een diesel.

Sander Bartling: En deze gebruikt u om uzelf te vervoeren, maar u wilt ervan af?

Xan Koster: Ja nou ja, ik vind 't eigenlijk in deze tijd... Wat betreft het milieu kun je 't eigenlijk niet meer maken om in een diesel te rijden. Dus ik zou heel graag een elektrische auto willen.

Sander Bartling: Maar dat kan niet?

Xan Koster: Nou, dat blijkt heel ingewikkeld te zijn in mijn gemeente.

Sander Bartling: Ja, Xan Koster is heel snel vermoeid.

Xan Koster: Ik heb een loopbeperking, waardoor lopen moeilijker is.

Sander Bartling: Daarom heeft Xan ook een rolstoel en een bus om naar het werk te komen. Maar pogingen om die vervuilende dieselbus in te ruilen voor een elektrische, stuiten op een bureaucratische muur.

Xan Koster: Voor een elektrische auto heb je natuurlijk een laadpaal nodig. En we staan hier in een garage. En in een garage, daar mag geen laadpaal. Dat heeft iets te maken met brandveiligheid, en dat snap ik heel goed. Dus dan zou de laadpaal voor op het openbare parkeerterrein van dit complex moeten. En ik wist niet of ik daarvoor bij de gemeente of bij de woningbouwvereniging moet zijn. En dat weten zij zelf ook niet. Dus de een die zegt: 'Je moet bij de woningbouwvereniging zijn'. En de woningbouwvereniging zegt: 'U moet bij de gemeente zijn'. En ik vraag dan of ze met elkaar in gesprek willen en kunnen zorgen dat er een laadpaal komt. En ja, dat krijg ik gewoon niet voor elkaar. En dus kan hier geen laadpaal. En dan is het alternatief dat ik een laadpaal in de buurt zoek. En dat is best wel 'n eindje lopen, en dat is weer lastig in verband met mijn beperking.

Sander Bartling: Net als Nick Bootsman maakt Xan Koster zich zorgen om klimaatverandering.

Xan Koster: De opwarming is al niet meer terug te draaien. En als wij over 50 jaar, over 100 jaar.. Als we willen dat onze kinderen en onze kleinkinderen nog een leven hebben, dan moeten we nu iets gaan doen.

Sander Bartling: En net als Bootsman merkt Koster dat de keuzes voor een duurzaam leven beperkt zijn.

Xan Koster: Ik ben vegetariër. Ik zet de kachel niet hoog. Ik probeer duurzame kleding te kopen. Momenteel doe ik vooral heel veel tweedehands kleding, als ik wat koop. Dat soort dingen.

Sander Bartling: En er is nóg een overeenkomst met Nick Bootsman: schaamte.

Xan Koster: Ik probeer zoveel mogelijk vegan te eten. Maar soms heb ik niet de energie om uitgebreid te koken. En dan kies ik toch voor bijvoorbeeld gesneden groenten. Dat zit dan voorgesneden al in plastic. Ja, dat is ook minder goed voor het milieu. Ik voel me wel schuldig over de keuzes die ik maak, omdat ik soms voor gemak kies. En dan vraag ik me wel eens af van: Ben ik dat wel waard om voor dat gemak te kiezen?

Sander Bartling: Zou ik het mezelf niet moeilijker moeten maken?

Xan Koster: Ja, ik voel me daar wel schuldig over. Ik zou dat heel graag anders willen.

Sander Bartling: Veel mensen met een beperking schamen zich omdat ze het milieu zwaarder belasten dan mensen zonder beperking. En als je dan ook nog eens minder makkelijk duurzame keuzes kunt maken vanwege die beperking, heb je soms het gevoel dat je dubbel zo hard je best moet doen om duurzaam te leven, merkt Nick Bootsman.

Nick Bootsman: Ik heb een redelijk nieuwe ketel. Dus als je gaat douchen duurt 't wel wat langer voordat het water warm is, want hij staat gewoon uit en dan moet hij natuurlijk effe opnieuw verwarmen. Ja, dat snap ik.

Sander Bartling: Ja, dus dat kost dan weer water.

Nick Bootsman: Dat kost weer water.

Sander Bartling: Voelt u zich daar dan weer schuldig over?

Nick Bootsman: Een beetje, maar meestal doe ik het hergebruiken. Dan doe ik het water opvangen in een emmer en dat gebruik ik dan bijvoorbeeld voor te dweilen. Of de kat bij mij in de tuin, die wil altijd water hebben. Dan gebruik ik dat water voor de kat. Dus dan is 't op zich niet zo erg.

Sander Bartling: Nee.

Nick Bootsman: Of ik gooi dat water door de wc heen en dan ga ik een keer niet door. Dus ik gebruik 't wel weer een keer. Dus dan is het minder erg, denk ik.

Nick Bootsman: Ja, volop engagement bij mensen met een beperking, horen we hier in een reportage van Sander Bartling. En ik praat erover door met Illya Soffer, directeur van Ieder(in), de grootste organisatie voor mensen met een beperking en ook door mensen met een beperking, want die werken ook bij u. Ja, zijn die voorbeelden herkenbaar? Komt dit meer voor?

Illya Soffer: Ja, dat is heel herkenbaar. En dat is een heel goed voorbeeld van hoe, in allerlei actuele onderwerpen in de samenleving, mensen met een beperking gewoon heel vaak vergeten worden. En als je dan kijkt naar het onderwerp 'duurzame keuzes maken', dan zie je dat er financiële beperkingen voor zijn. Het is eigenlijk altijd duurder. Er zijn bureaucratische beperkingen. Het lukt niet. Er zijn toegankelijkheidsbeperkingen. De lift werkt niet. Of bijvoorbeeld mensen die veel hulpmiddelen gebruiken, dat wordt heel vaak in plastic gemaakt en er zijn dan geen alternatieven. Dus dat het een ding is om duurzaam te leven, da's voor iedereen. Alleen mensen met een beperking hebben heel vaak geen keuze, geen alternatief.

Niels: Nee. Over de toegankelijkheid van het openbaar vervoer, wat natuurlijk milieuvriendelijker is dan zelf gaan rijden en die plastic verpakking, daar komen zo meteen ook nog op. Maar je hoort hier dus inderdaad ook die laadpaal-bureaucratie bijvoorbeeld. Dat is natuurlijk al een ergernis, maar het is ook in het nadeel van het milieu.

Illya Soffer: Het is enorm in het nadeel van het milieu. En als het dan gaat over de belangen van mensen met een beperking, die op gelijke voet kunnen en moeten en willen meedoen in de samenleving, betekent dat, dat zij in een vervuilende dieselbus moeten. En tegenwoordig ook nog op steeds meer plekken daardoor geweerd worden. Dus eigenlijk is het een soort dubbele uitsluiting.

Niels: Ja, en Sander vroeg het al aan een van de mensen in de reportage. Kijk, je hebt al een beperking. Je zou ook tegen jezelf kunnen zeggen: Ja, mijn leven is al niet makkelijk.

Moet ik nou ook nog die stap extra zetten om duurzamer te leven? Misschien mag ik daar ook af en toe verlof van nemen? Hoe kijkt u daarnaar?

Illya Soffer: Ja, kijk. Je kan er zo naar kijken. Maar dan maak je eigenlijk van mensen met een beperking een soort aparte categorie. En we hebben nou juist met elkaar afgesproken, dat mensen met een beperking niet een aparte categorie zijn. Dat is gewoon: 15% van alle mensen heeft een beperking en oudere mensen vaak ook nog. Dus heel veel huishoudens, daar hebben mensen moeite met duurzame keuzes maken. En dan kun je wel zeggen: 'Neem maar even vakantie van duurzaamheid'. Maar nee, we moeten er gewoon voor zorgen dat het vanzelfsprekend is, ook voor hen.

Niels: Het is juist goed dat iedereen daarmee bezig is uiteraard. Ook mensen met een krappere beurs of met anderszins een beperking. Staat er hier niet iets over in het VN-verdrag voor gehandicapten?

Illya Soffer: Nou, Nederland heeft in 2016 het VN-verdrag Handicap van kracht laten gaan. Er staat niet een speciaal artikel in over duurzaamheid. Maar daar staat wel in dat mensen met een beperking beschermd moeten worden tegen de effecten van crises en calamiteiten. Dus als het gaat over de effecten van de klimaatcrisis, moet je daar beleid op hebben.

Niels: Hoort dat er wel bij.

Illya Soffer: En de Verenigde Naties hebben ook een aantal jaar geleden gezegd: ' Een veilig en een duurzaam en klimaatveilig leven, dat is een mensenrecht.

Niels: Ja. En mensenrechten gelden natuurlijk ook voor mensen met een beperking.

Illya Soffer: Mensenrechten gelden zeker voor mensen met een beperking. En eigenlijk zie je dat ook, die Sustainable Development Goals dus, die SDG's, daarin zit ook duurzaamheid, inclusie. Al die dingen die horen bij elkaar. Dus als je een toegankelijke, inclusieve samenleving wil, dan is die per definitie duurzaam. En duurzaamheid kan niet zonder toegankelijkheid voor iedereen.

Niels: We ondervroegen 300 mensen met een beperking over duurzaamheid. 78% ervaart dat het maken van duurzamere keuzes voor hen moeilijker is dan voor mensen zonder beperking. Een greep uit de reacties.

VOICE OVER: Mijn dochter krijgt sondevoeding. En iedere dag hebben we bakken met afval. Dat valt onder medisch afval. En dat moet allemaal bij het restafval. Superzonde

natuurlijk. En er bestaat wel herbruikbaar materiaal, maar dat wordt niet vergoed en het wegwerpmateriaal wel.

VOICE OVER: Vanwege mijn handicap ben ik aangewezen op het gebruik van gehandicapten-parkeerplaatsen. Maar een combinatie met een oplaadpaal heb ik nog nooit gezien.

VOICE OVER: Neem uiteten gaan. Je mag al blij zijn als je naar binnen kan én er een toegankelijk toilet is. De keuze in veganistisch eten is dan vaak minimaal of je moet enorm geluk hebben.

Sander Bartling: Van degenen die het idee hebben dat ze het klimaat meer belasten dan mensen zonder beperking, ervaart bijna de helft gevoelens van boosheid. Ruim een derde ervaart schuldgevoelens.

VOICE OVER: Ik kan met mijn beperkte inkomen nooit het beste voor de aarde kiezen. Want dat kan ik simpelweg niet betalen. Het afkalven van mijn inkomen onder de kabinetten Rutte heeft mij de mogelijkheid ontnomen om ook maar iets voor het klimaat te doen.

VOICE OVER: Door stress, onduidelijkheid en vermoeidheid is het voor mij gewoon moeilijk om veel na te denken over duurzame keuzes. Ik kies vaak gewoon voor een snelle en makkelijkere optie. Maar ja, die zijn wel vaak minder duurzaam.

Anne-Marie Vos: Dit is voor m'n migraine-middel, zal ik maar zeggen: Rizatriptan.

Sander Bartling: Anne-Marie Vos is student aan de Hogeschool Utrecht.

Anne-Marie Vos: Dan heb je nog... Ik kan het zelf niet eens uitspreken: Metoclopramide.

Sander Bartling: Zij heeft migraine en een chronische darmziekte.

Anne-Marie Vos: Dit is dus dat pilletje voor anti-misselijkheid.

Sander Bartling: De wegwerpverpakkingen van haar medicijnen zijn haar een doorn in het oog.

Anne-Marie Vos: Het is niet heel milieuvriendelijk om dagelijks een stuk plastic weg te gooien.

Sander Bartling: Vos vindt dat mensen met een beperking weinig mogelijkheden hebben om hun leven duurzamer te maken,

Anne-Marie Vos: Want ze hebben al belemmeringen door de ontoegankelijkheid van de maatschappij. En dan zeggen ze nu zo van: Nou ja, voor duurzaamheid, wat best wel een probleem is voor iedereen eigenlijk, en misschien nog wel een groter probleem voor juist mensen met een handicap, dat je eigenlijk zegt zo van: We gaan jullie niet extra helpen. dus gooi er nog effe een belemmering bovenop, joh.

Sander Bartling: En dat roept boosheid op.

Anne-Marie Vos: Maar ook een soort van pessimisme dat je denkt: Dat verbaast me ook weer niet echt, zal ik maar zeggen, dat ze ook op dit vlak inderdaad denken zo van nou, dat je over 't hoofd wordt gezien.

Sander Bartling: Ook Didi de Vries is ervaringsdeskundige. Zij is bijna doof en visueel licht beperkt.

Didi de Vries: Dus ik had altijd een soort van een voorkeursregeling. Ik mocht vooraan zitten, ik mocht bij het raam zit, ik kreeg extra tijd voor toetsen. En dat hadden andere kinderen niet. Dus op die manier voel je je toch al een beetje anders.

Sander Bartling: Ook De Vries zou willen dat haar beperking minder afval veroorzaakt.

Didi de Vries: Ik zou het fijn vinden als de producten ook niet in plastic zouden kunnen komen. Dus zeker de verpakkingen dan. Want ik snap dat het filtertje misschien niet een ander materiaal kan worden. Maar dat de verpakking niet bijvoorbeeld gerecycled materiaal is, of een composteerbaar materiaal. Maar dit wordt niet gestimuleerd vanuit de audicien zelf.

Sander Bartling: Haar conclusie: Het is voor burgers, en zeker die met een beperking, vaak gewoon té moeilijk om zelf duurzame keuzes te maken.

Didi de Vries: Mmm, ik denk dat voor over het algemeen alles makkelijker moet zijn. Dus heel veel mensen hebben wel interesse in duurzamer zijn. Maar hebben de tijd en de energie niet om uit te zoeken wat dan de duurzamere opties zijn. Als ik eten wil kopen, dan ga ik naar de supermarkt over het algemeen. En daar koop ik de producten die daar liggen omdat ik daar tijd voor heb om dat nog te doen. Maar niet de tijd om op te zoeken wat dan een duurzamere versie daarvan zou zijn. Dus ik vind dat het, wat dat betreft, een beetje de

verantwoordelijkheid is van bedrijven om producten aan te bieden in duurzamere verpakking of alternatieven.

Ellen Fruijtier: (VIA TELEFOON): Wat je vaak ziet, is dat mensen een product hebben en dan achteraf gaan kijken van hoe toegankelijk is het eigenlijk?

Niels: Ellen Fruijtier werkt bij RIDC, het Research Institute for Disabled Consumers in het Verenigd Koninkrijk.

Ellen Fruijtier: We doen participatief research, dus dat betekent dat we echt samen met mensen dingen, producten en services testen op toegankelijkheid en inclusiviteit voor mensen met een beperking. Het is eigenlijk een beetje vergelijkbaar met de Consumentenbond.

Sander Bartling: Alleen de Nederlandse Consumentenbond doet geen onderzoek voor of met mensen met een beperking. In het Verenigd Koninkrijk doen ze dat wel. Bijvoorbeeld het testen van een shampoo-verpakking.

Ellen Fruijtier: Daaruit blijkt dat niet alleen een pompje heel veel makkelijker is voor mensen om shampoo te gebruiken. Maar dat is ook iets wat je dus kan navullen.

Sander Bartling: Ook Fruijtier vindt, dat het bedrijfsleven opnieuw naar de tekentafel moet voor een duurzaam en toegankelijk ontwerp van hun producten.

Ellen Fruijtier: Dus dan heb je het over shampoo. Maar misschien dat dat ook wel werkt bij, als je 't hebt over ketchup flessen of... En als je dan een organisatie hebt die verschillende teams heeft, die hele verschillende producten maken, en dat die teams van elkaar kunnen leren. En nou ja, dat dat bedrijf van de shampoo die hier in de winkel staat, dat die ook in Nederland hopelijk in de winkel komt. En dat je op die manier toch op iets grotere schaal wat invloed kan hebben.

Sander Bartling: 'Eens', zegt ook Derk Loorbach, hoogleraar transitiekunde in Rotterdam.

Derk Loorbach: Klimaatverandering wordt veroorzaakt door CO₂-uitstoot. En CO₂ stoten we eigenlijk uit in al onze maatschappelijke sectoren. Dus alle producten die we gebruiken, hoe we ons vervoeren, wat we bouwen, wat we eten. Dus om geen CO₂ meer uit te stoten, moeten al die systemen veranderen.

Sander Bartling: Het systeem radicaal veranderen. Maar hoe doe je dat?

Derk Loorbach: Als we naar een duurzame, rechtvaardige samenleving willen, dan zullen we eigenlijk moeten vertrekken vanuit de diversiteit, vanuit de behoefte van lokale gemeenschappen, vanuit de vraag: Hoe kunnen we zo veel mogelijk lokaal met elkaar organiseren. En dan pas: Wat gaan we op grotere schaal doen? En wat vraagt dat dan in onze ruimtelijke ordening, in ons mobiliteitssysteem? En ja, daar zijn we nog veel te weinig mee bezig.

Aniek Moonen: Ik denk dat, wat ook heel erg terugkomt volgens mij in jullie onderzoek, dat duurzame keuzes nog steeds niet toegankelijk zijn.

Sander Bartling: Aniek Moonen, voorzitter van de Jonge Klimaatbeweging, vindt dat die systeemverandering zo snel mogelijk in gang gezet moet worden.

Aniek Moonen: Dus we moeten er echt voor gaan zorgen dat onze wet- en regelgeving op mensen gaat sturen richting die duurzame keuze. En dat is geen betutteling, maar dat betekent gewoon dat we de normale keuze, die gewoon logisch is voor mensen, doordat het goedkoop is, doordat het snel toegankelijk is, al dat soort dingen. Dat dat gewoon een keuze wordt die goed is voor de planeet en goed is voor de mens.

Niels: ...Rotterdam. Illya Soffer. Ik kom bij u terug, directeur van Ieder(in), een organisatie voor mensen met een handicap. We praten over de toegankelijkheid voor mensen, voor deze groep, om ook iets voor de planeet te doen. We horen dat ze in het Verenigd Koninkrijk een onderzoeksinstituut hebben, dat producten en diensten test op toegankelijkheid. Dat hebben we hier niet eigenlijk. Doen we het slechter dan andere landen?

Illya Soffer: Nou, het is moeilijk om daar over de hele linie een grote uitspraak over te doen. Maar als het bijvoorbeeld gaat over openbaar vervoer doet Nederland dat echt slechter. En daar valt veel meer openbaar vervoer uit, liften doen het niet, stations zijn slecht bereikbaar. De keten van openbaar vervoer is vaak niet bereikbaar, als je van de bus, naar de trein naar een andere trein wil. En andere landen, bijvoorbeeld Finland, Zweden, Italië, hebben veel explicieter beleid om mensen met een beperking mee te nemen, in het beleid dat gaat over klimaatveiligheid. Omdat ze vaak in een kwetsbare positie zich bevinden, dan wel financieel, dan wel hoe ze wonen, zijn de effecten van de klimaatcrisis op hen vaak groter. En als je daar beleid voor maakt, dan weet je zeker dat je ze meeneemt, als er bijvoorbeeld overstromingen zijn of als dat de stroom uitvalt, et cetera.

Niels: Ja ja, wat er dan moet gebeuren. En daar is in Nederland niet over nagedacht?

Illya Soffer: Nou ja, we hebben recentelijk de energielasten gehad. Mensen met een beperking hebben vaak veel hogere energielasten. Kosten vanwege batterijen en accu's en trapliften of vanwege beademing of thuisdialyse. En de kosten die daarmee gepaard zijn, zijn veel hoger dan voor mensen die niet een ziekte of een beperking hebben.

Niels: Je kan die apparaten niet uitzetten, want die heb je nodig.

Illya Soffer: Nee, nee. En ook veel mensen hebben een wat hogere kamertemperatuur nodig voor hun spieren. En dan zie je dat Nederland weigert om daar een oplossing voor te vinden. Dus we kunnen het heel goed...

Niels: Er komt een generieke tegemoetkoming.

Illya Soffer: Ja. En dan zie je dat mensen met een beperking dus op hele hoge energielasten gedreven worden. En dat we politiek geen oplossing hebben. En omdat we geen beleid hebben, kan iedereen zich dus er weer achter verschuilen: 'ja, het is te ingewikkeld. de groep is te groot, nee, de groep is te klein'.

Niels: Maar u vraagt daar wel aandacht voor in Den Haag. Wat krijgt u dan te horen?

Illya Soffer: Nou, we hebben daar zéker aandacht voor gevraagd. En we krijgen dan te horen dat het te ingewikkeld is, om die aanpassing te doen. En daarom hebben we ook gezegd: Je moet dus, voor mensen met een beperking, een langetermijnstrategie maken, echt tien jaar en over kabinetten heen, waarin je dus ook duurzaamheid en toegankelijkheid en inclusie een plek geeft. En dus ook zegt van: Als het VN-Verdrag Handicap zegt: 'Mensen met een beperking moeten op gelijke voet kunnen deelnemen aan de samenleving'. En dat betekent feitelijk, dat je hun achterstand moet compenseren en ongelijke gevallen ongelijk moet behandelen. Dus mensen met een beperking, die op hele hoge lasten zitten, moet je gewoon compenseren.

Niels: Extra tegemoetkomen.

Illya Soffer: En dat kun je niet doen, door de hele tijd alles te repareren wat je niet goed in je beleid hebt zitten. En daarom hebben wij heel erg gepleit voor het aannemen van de motie, en die is ook aangenomen, om dus echt langetermijnbeleid te maken waarin duurzaamheid ook een plek heeft.

Niels: Ja, waarbij toegankelijkheid en betaalbaarheid dus meegenomen moet worden in de klimaatplannen ook.

Illya Soffer: Absoluut, want de betaalbaarheid hebben we het nog niet heel erg over gehad. Maar mensen met een beperking hebben echt gemiddeld veel lagere inkomens dan anderen. Dat heeft ook te maken met hun arbeidsvermogen vaak. En als je dus heel weinig geld hebt, kun je die duurzame keuzes niet maken.

Niels: In Nederland is de Consumentenbond wel bezig met duurzaamheid, maar niet met mensen met een beperking. We hoorden net dat er in Engeland zo'n instituut is dat ook producten onderzoekt op hoe kan het beter? Hoe kunnen we het nou zo ontwerpen dat mensen met een beperking er ook mee overweg kunnen, en dat het ook nog duurzaam is? Ligt daar niet ook een taak voor u of voor een andere belangenorganisatie?

Illya Soffer: Wat we wel doen, is dat... Ieder(in) pleit ook heel erg voor het motto: Niets over ons, zonder ons. En er zijn wel degelijk gebruikersnetwerken van mensen met een beperking, die bijvoorbeeld het openbaar vervoer gaan testen of digitale websites gaan testen.

Niels: Maar als je nou bijvoorbeeld kijkt naar die verpakkingen, die dus voor mensen met een chronische ziekte bijvoorbeeld altijd in plastic komen, dat is niet goed voor het milieu. Waar worden de ideeën ontwikkeld om daar vanaf te komen?

Illya Soffer: In Nederland, op dit moment eigenlijk nergens. En dan zie je dat wel heel erg zo'n verknijpt polderlandje zijn, waar iedereen dus kleine stukjes doet. En eigenlijk zou het heel mooi zijn, en we werken ook wel samen met de Consumentenbond. Ik pak deze handschoenen op en we gaan naar het voorbeeld van Engeland met de Consumentenbond in gesprek of we duurzame keuzes voor mensen met een beperking niet eens een keer samen beter op de agenda kunnen zetten.

Niels: U bent op een idee gebracht.

Illya Soffer: Ik ben ook op een idee gebracht. Zeker omdat de Consumentenbond, die gaat natuurlijk rechtstreeks over de belangen van alle consumenten. En daar horen mensen met een beperking in. Dus zou het heel logisch zijn...

Niels: Dus eigenlijk wijst u hier de Consumentenbond op die verantwoordelijkheid?

Illya Soffer: Ja, maar ik wil het heel graag samen doen, dus dat gaan we doen.

Niels: Juist. Dus er komt een gesprek. Ik dank u wel dat u hier was, Illya Soffer, directeur van Ieder(in).